

Çay Yetiştirilen Tarım Topraklarının Reaksiyon Değişimleri ve Alansal Dağılımları

Mehmet Arif Özyazıcı¹, Orhan Dengiz², Mehmet Aydoğan¹

¹Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Samsun

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü, Samsun

Özet

Bu çalışmada, Türkiye genelinden birçok özellikleri ile ayrıcalık gösteren çay tarım topraklarının toprak reaksiyon değişimlerinin ve alansal dağılımlarının ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaca uygun olarak Artvin, Rize ve Trabzon illerini kapsayan 262 adet çay yetiştirilen alanlardan toprak örnekleri alınmış ve analizleri yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çay tarımı yapılan toprakların pH değerleri 3,14–6,39 arasında değişiklik göstermiştir. Çay için ideal kabul edilen 4,50–6,00 pH sınırları arasında yer alan toprak örneklerin oranının Artvin, Rize ve Trabzon illerinde sırasıyla % 22,92, % 3,87 ve % 32,20 olduğu belirlenmiştir. En düşük pH değerlerine çay tarım topraklarının alansal olarak en büyük yüzdesine sahip Rize ili sınırları içinde rastlanmıştır. Bölge geneline bakıldığında çay tarım topraklarının % 86,26'sı çay için en iyi pH kabul edilen sınırların (4,50–6,00) dışında yer aldığı saptanmıştır. Çay tarımı yapılan toprakların pH düşüklüğünün bir sorun olarak devam ettiği, öncelikle pH yönünden toprak yapısının iyileştirilmesinin gündeme getirilmesinin kaçınılmaz olduğu görülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Çay bitkisi, toprak reaksiyonu, Doğu Karadeniz

Reaction Changing and Distribution of Agricultural Land for Tea Cultivation

Abstract

This research was carried out to determine variations of soil reaction and their distribution in tea cultivated soils that have many speciality features as compared to other soils in Turkey. For this aim, total 262 soil sample were collected from tea plantation area located on Artvin, Rize and Trabzon and their analysis were done. According to results, pH values of tea cultivated soils were found between 3.14 and 6.39. 4.50–6.00 pH values of soils accepted the best soil reaction values for tea plant were determined 22.92%, 3.87% and 32.20% in Artvin, Rize and Trabzon provinces, respectively. The lowest pH values of the tea cultivated soils were detected in Rize province that has the highest percentage in terms of low pH values. In addition, it was determined that 86.26 % of the tea cultivated soils in the region has lower pH values than threshold level for ideal pH values. Consequently, this research shows that low pH values of cultivated tea soils in region has still continued as problem in today. For that reason, it is necessary that these soils have been rehabilitated in terms of pH for tea plant growing condition.

Key Words: Tea plant, soil reaction, Eastern Black Sea

GİRİŞ

Türkiye'de çay tarımı Doğu Karadeniz Bölgesi'nde Gürcistan sınırından başlayarak Ordu ilinin Fatsa ilçesine kadar olan kuşakta yapılmaktadır. Bu bölge, dünyada çay yetiştiriciliği yapılan alanlar içerisinde en üst bölgeler arasında yer almaktadır. Çay, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yaşayan halkın en önemli gelir kaynaklarından birisi olup, Gürcistan sınırından Trabzon ilinin Araklı ilçesine kadar olan alan Türkiye'de çay yetiştirilmesi bakımından

en elverişli ve birinci derecede verimli çay üretim alanlarını oluşturmaktadır. Araklı-Karadere'den başlayan Ordu'nun Fatsa ilçesine kadar uzanan bölge ise ikinci derecede ekonomik çay alanı sayılmaktadır.

Çay bitkisi kalsiyum sevmeyen bir bitkidir. Genellikle aktif kirecin iz miktarda bulunduğu topraklarda iyi gelişir (Gökhale, 1952; Sharma ve Ranhanathan, 1985). Bu yüzden çay bitkisi, gelişme

